

Bij het grote publiek zijn ze niet altijd even bekend, maar door hun collega-kunstenaars worden ze bewonderd - de artist's artists. Deze week: de choreografe Nanine Linning over de Amerikaanse mediakunstenaar Matthew Barney.

Tekst **Merel Bem**
Foto **Gabriel Eisenmeier**

'Ik merkte dat ik verliefd was op zijn werk'

Ik was in 2003 een paar dagen op vakantie in New York. Dan ga ik altijd even naar een museum. Die keer ging ik toevallig naar het Guggenheim Museum, waar een overzichtstentoonstelling was van mediakunstenaar Matthew Barney. Alle vijf delen van zijn filmcyclus *The Cremaster Cycle* waren te zien, inclusief performances en geësceneerde installaties. Ik was compleet van slag. Ben vier dagen lang elke dag teruggegaan. Een week New York werd een week aan het infuus van Barney.

'Eenmaal thuis voelde ik verstoringen in mijn lijf. Ik merkte dat ik verliefd was op zijn werk. Ik heb nog eens al zijn films bekeken. En interviews met hem gelezen. De dikke catalogus gekocht waarin ieder detail uit zijn opvoeringen uitvoerig wordt beschreven. Dat boek is een groot alfabet van ideeën. Ik werd wederom emotioneel. Zijn werk kroop onder mijn huid.

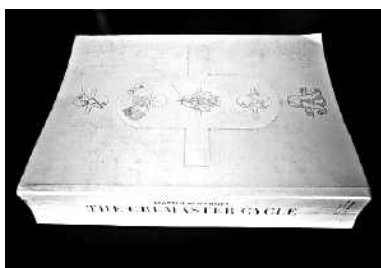
'Barney creëert tactiele omgevingen met een volstrekt eigen logica. Ieder kleinigheidje heeft een reden, al snap je die niet direct. Waarom kleven er in een bepaalde scène bevroren pegels aan het interieur? Waarom liggen hier ongeschilde aardappelen, daar geschilderde ronde, en een scène later vierkante? In een ander tableau draagt hij kappen op zijn schoenen, ook dat heeft een herkomst. Zo bouwt hij laagje voor laagje aan een hermetische dichtheid die je pas kunt vatten als je het werk dagenlang bestudeert. Zijn werk is een poly-organisatie dat groeit, zich vertakt en weer opsplijt in eilanden.

'Hij is een detailfreak, net als ik. Achter mijn choreografieën zitten ook honderden en honderden ideeën. Tijdens het creëren verzamel ik duizenden plaatjes die op een intuïtieve manier hun beslag krijgen in dans. In elke seconde beweging zitten misschien wel honderd details. Maar bij dans is dat minder makkelijk waar te nemen omdat het niet stilstaat. Je ziet alleen het eindresultaat. Als je een choreografie zou bevriezen en er chirurgisch laagje voor laagje af zou snijden zou je ook zien hoeveel gelaagdheid dans in zich heeft.

'Ik verlang ernaar als choreograaf te ontsnappen aan het vluchtige karakter van dans. Dans bestaat alleen maar in het nu. Dat vind ik niet prettig. Ik zou willen dat mijn voorstellingen 24 uur achter elkaar te zien zouden zijn, op elk moment van de dag. Dansers houden die intensiteit niet vol. Want ik eis wel dat ze zich met huid en haar erin storten.

'Ik zou willen dat mijn dans tastbaarder wordt. Je kunt dans niet op zijn kop houden, het kan niet kapot vallen. Ik wil dat er iets overblijft van een dansvoorstelling. Een boekje, een foto of een sieraad.

'Barney prikkelt mij te zoeken naar nieuwe pre-

Matthew Barney

De Amerikaanse mediakunstenaar Matthew Barney creëert hypergestileerde werelden vol decaden- tie en perfectie. Deze universums bevolkt hij met witbepoederde saters, gespierde faunen, akelig perfecte supermeisjes en rijk uitgedoste operadiva's. Zelf figureert hij ook in zijn opvoeringen. Bekende poses zijn die waarin hij zich dierlijke oren aanmeet of tot bloedens toe een doek uitkauwt. Zijn sculpturen en videowerken vallen op door oogverblindende versieringen en sublieme detaillering. Makkelijk te doorgronden zijn ze zeker niet: de uitgebeelde scènes vertellen geen coherent verhaal, eerder associatieve macabere sprookjes vol suggestieve symboliek en mythologische verwijzingen naar vieselijk kwaad. Barney's beroemdste werk is de vijfdelige filmserie *The Cremaster Cycle* (1994-2002). In 2006 maakte hij op Nagasaki Bay in Japan *Drawing Restraint 9*, waarin hij met vriendin Björk de hoofdrol speelt. Björk zingt ook de soundtrack. Samen hebben ze een kind. In 1995 beleefde *Cremaster 1* zijn première in het Boymans van Beuningen in Rotterdam dat een solo-expositie aan Barney wijdde. De openingsshow bestond uit een doldwaze proces- sie aangevoerd door een knalgele en knalblauwe racewagen.

sentatievormen. Hij is een groot theatermens. Niet in timing: zijn films zijn een lang en traag visueel bombardement. Er zit nauwelijks acceleratie in. Er wordt nauwelijks gesproken in zijn werk en er is bijna geen interactie. Tamelijk monotoon. Ontmoetingen in zijn films zijn door en door gestileerd, bijna niet menselijk meer. Het blijven wezens in isolement. Voor hem als beeldend kunstenaar speelt tijd geen rol, voor mij als theatermaker is timing cruciaal.

'Maar ik leer enorm van de krachtige instinctieve logica in zijn werk. Onbewust voel je waar hij naar toe wil. Daardoor ontstaat een fantastische

beeldpoëzie. Door hem durf ik meer te vertrouwen op mijn intuïtie. Als ik duizend pruiken op de scène voor mij zie, wil ik dat kunnen uitvoeren zonder mij direct af te vragen of toeschouwers dat wel begrijpen. Door Barney ontdek ik mijzelf opnieuw als kunstenaar. Hij scherpt mijn theaterbewustzijn.

'Hij stimuleert mij om ruimer te denken dan alleen binnen de muren van het theater. Op dit moment ontbreekt mij de logica om telkens terug te keren naar het theater. Hij wakkert dat in mij aan. Door zijn rijkdom aan presentatievormen trekt hij mij uit mijn voorspelbare denken. Ik wil af van de wetmatigheden van een dansvoorstelling. Misschien moet je straks een deel van de voorstelling wel proeven, een ander deel ruiken, een deel zien en het laatste deel krijg je thuis gestuurd als filmpje op YouTube.

'In *The Cremaster Cycle* ontleedt hij het lichaam. Die serie gaat over de embryonale fase waarin een foetus nog niet mannelijk of vrouwelijk is. Hij boort ons oerbestaan aan als bron waar allemaal mythologische verhalen uit opborrelen. Die ontsluit hij vervolgens werkelijk. Met alles erop en eraan.

'Toen ik later *Drawing Restraint 9* zag met zijn vriendin Björk in de hoofdrol, had die film niet meer dat shockeffect op mij. Logisch, als je Obama tien keer hoort spreken heeft zijn charisma ook niet meer die enorme impact.

'Het is geniaal hoe hij zijn exorbitante projecten financiert. Hij weet miljoenen bij elkaar te krijgen om zijn megalomane fantasieën te ensceneren. Dat vind ik niet bizar. Ik vind het gaaf als iemand zo buitenproportioneel durft te denken en de ambitie heeft om zijn visioenen ook nog te verwezenlijken.

'Ik heb geprobeerd een werk van hem aan te kopen. Ik zou dolgraag een gigantische installatie van Barney in mijn huis willen hebben. Ben er serieus mee aan de slag geweest. Tekeningen worden wel te koop aangeboden. Maar een stuk vel zegt nog niets, zijn totale wereld is niet te koop. Die moet je binnengaan. Ach, ik heb geen souvenir. Het gaat niet om verafgoing.

'Een tijdje heb ik rondgelopen met het idee om stage bij hem te lopen. In Venetië kwam mijn vriend toevallig Björk tegen op straat. Hij heeft toen Barney's mailadres gevraagd. Dat heb ik nog, maar ik heb hem nooit benaderd. Ik denk nu dat ik met een stage niet zou kunnen bereiken wat ik eigenlijk zou willen: ik zou in zijn hoofd willen ronddwalen.'

Nanine Linning is vanaf 1 augustus artistiek leider van Tanztheater Osnabrück. Daarnaast leidt ze haar eigen gezelschap naninelinning.nl in Amsterdam.

Choreografe Nanine Linning